

M. MIJOŠEK

ŠTO JE NAMA naša EU dala

Očito i pod utjecajem gospodarske krize, građani u većem broju procjenjuju da se pristupanjem EU pogoršao prije svega životni standard i mogućnost pronalaženja posla u Hrvatskoj. S druge strane, gotovo dvije trećine anketiranih ustvrdilo je da su se poboljšale šanse za pronalazak posla izvan Hrvatske, u drugim članicama Unije

Irena FRLAN GAŠPAROVIĆ

Uz pjenušac i neizbježnu Odu radosti, prije gotovo dvije godine, 1. srpnja 2013., europski su dužnosnici na zagrebačkom Trgu bana Jelačića zaželjeli Hrvatskoj sretan povratak kući. Tog ponedjeljka Hrvatska je ostvarila jedan od rijetkih nacionalnih ciljeva oko kojeg je postojao politički konsenzus – postala je članica Europske unije.

Dvije godine kasnije Europsku uniju, međutim, još uvijek ne osjećamo kao vlastitu kuću, slaže se većina sugovornika s kojima smo razgovarali uoči obljetnice pristupanja EU.

– Istina je, jedan dio našeg društva još uvijek ne razumije do kraja da smo sada dio Europske unije. A biti dio EU znači da ćemo se ili boriti za sebe u Bruxellesu ili ćemo biti samo promatrači vlastite sudbine. Jer, sudjelovali ili ne u donošenju odluka u Bruxellesu, te odluke vrijede i za nas, ističe SDP-ov saborski zastupnik, predsjednik Odbora za europske

poslove Daniel Mondekar.

Njegov stranački kolega Tonino Picula, koji od ulaska Hrvatske u EU također sjedi u parlamentarnim klupama, ali ne na Markovom trgu, nego u Strasbourgu, smatra, pak, da Hrvatska još uvijek nema odgovor na pitanje »što je nama članstvo u Europskoj uniji«. Razlog zbog kojeg ne postoji taj odgovor, Picula pronalazi u tome što »nemamo doraslu političku elitu« kojoj zamjera to što se usredotočuje na konfrontacije, a ne na zajedništvo u pojedinim pitanjima. Eurozastupnik napominje da Hrvatskoj, kad je u pitanju članstvo u EU, nedostaje

društveni fokus, »odnosno konsenzusom dogovoreni ciljevi koje želimo ostvariti kao članica Europske unije«. Ističe i to da se »još nismo navikli razmišljati kao građani EU-a« te da je zapravo pogrešno pitanje kako ćemo živjeti u EU – trebamo se pitati kako ćemo živjeti u Hrvatskoj, kao članici Europske unije, kaže Picula.

HDZ-ov saborski zastupnik i bivši ministar vanjskih poslova Gordan Jandroković ocjenjuje, pak, da se Hrvatska »presporo integrira u EU«.

– Kad se govori o Europskoj uniji, stječe se dojam da još uvijek govorimo o nečemu čemu ne pripadamo, nečemu što nam je strano. Odgovornost za to snosi i sadašnja Vlada. Bivši premijeri bili su glavni nositelji i promotori europskih ideja i pozitivnih strana EU-a, dok aktualni premijer tome ne pridaje važnost, smatra Jandroković koji Zoranu Milanoviću zamjera što je »nekoliko puta vrlo negativno govorio o EU, od slu-

čaja Perković do poplava«, misleći na premijerovu izjavu da će se Hrvatska, u sanaciji šteta, morati osloniti na vlastite snage, a od EU što dobijemo – dobijemo. HDZ-ov zastupnik smatra da bi u Vladi trebali općenito kvalitetnije tumačiti poruke iz EU-a, a »ne se praviti da su oni brana 'zločestim' birokratima iz Bruxellesa« pa bi se onda i u društvu »drugačije gledalo na EU«.

Više koristi nego štete

A kako građani danas gledaju na EU, pokazuje anketa koju je za Ministarstvo vanjskih i europskih poslova (MVEP) u proljeće izradila agencija Ipsos Puls. Prema tom istraživanju, potpora članstvu u EU bila je 67 posto, što je najviši postotak u posljednje dvije godine, za šest postotnih poena viši u odnosu na srpanj 2013., kada je Hrvatska postala članica. Istovremeno, međutim, manje od trećine ispitanika smatralo je da je Hrvatska imala više

koristi od ulaska u EU nego štete, 39 posto ustvrdilo je da je omjer štete i koristi podjednak, a jedna četvrtina da štete nadmašuju korist. Očito i pod utjecajem gospodarske krize, građani u većem broju procjenjuju da se pristupanjem Uniji pogoršao prije svega životni standard i mogućnost pronalaženja posla u Hrvatskoj. S druge strane, gotovo dvije trećine anketiranih ustvrdilo je da su se poboljšale šanse za pronalazak posla izvan Hrvatske, odnosno u drugim članicama Unije.

Kad se, pak, pita političare, oni kao pozitivne učinke članstva u EU prije svega izdvajaju određene pomake u gospodarstvu, poput rasta izvoza.

– Nakon dvije godine porastao je nešto izvoz, raste i proizvodnja, a tvrtke koje su preživjele hrvatsku tranziciju imaju koristi od ulaska na veliko tržište od preko 500 milijuna ljudi. No, kriza će kod nas trajati još neko vrijeme jer su njezini uzroci du-

boko domaći. Stoga samo članstvo u EU ne može preko noći promijeniti stvari, iako je dugoročno instrument koji pomaže, kaže Picula.

Rast izvoza, ali i BDP-a te smanjenje nezaposlenosti izdvaja i europarlamentarka Biljana Borzan.

– Ti su pomaci, s jedne strane, rezultat rada Vlade, no s druge strane i članstvo u Europskoj uniji dalo je dobar vjetar u leđa, smatra SDP-ova zastupnica u Europskom parlamentu. Mondekar, pak, među prednosti članstva u EU ubraja pad cijene novca i činjenicu da »europski novac polako ulazi u Hrvatsku«, od sredstava za Garanciju za mlade, preko novca za energetske učinkovite kućanske aparate, pa do ulaganja u velike infrastrukturne projekte – »sve je to novac EU-a«, podsjeća Mondekar.

Ako se, međutim, pita drugu političku opciju, Hrvatska je od europskog novca, odnosno fondova EU-a,

TONINO PICULA

I male ribe, poput Hrvatske, u europskom moru mogu nadvladati velike – ako znaju što hoće i imaju ljude koji to mogu provesti

DANIEL MONDEKAR

Biti dio EU znači da ćemo se ili boriti za sebe u Bruxellesu ili ćemo biti samo promatrači vlastite sudbine

GORDAN JANDROKOVIĆ

U Vladi bi trebali općenito kvalitetnije tumačiti poruke iz EU-a, a ne se praviti da su oni brana 'zločestim' birokratima iz Bruxellesa

BILJANA BORZAN

Pomaci u rastu izvoza, ali i BDP-a te smanjenje nezaposlenosti rezultati su rada Vlade, no s druge strane i članstvo u EU dalo je dobar vjetar u leđa

ANDREJ PLENKOVIĆ

Trebali smo bolje iskoristiti sredstva EU-a. Međutim, dok se nova vlast snašla, prošlo je vrijeme

mogla dosad imati puno veće koristi, da ih je bolje iskoristila. Na to ukazuje Jandroković, ali i HDZ-ov zastupnik u Europskom parlamentu Andrej Plenković.

– Trebali smo bolje iskoristiti sredstva EU-a. Međutim, dok se nova vlast snašla, prošlo je vrijeme, ističe Plenković, koji u tome vidi jedan od razloga zbog kojih građani još uvijek ne osjećaju blagodati članstva u Uniji.

Nije u šoldima sve

Na poteškoće u korištenju europskog novca, pogotovo kad se radi o velikim projektima, upozorio je u nedavnom izvješću i Državni ured

za reviziju. Analizirajući provedbu projekata, revizija je utvrdila da se kasni u ishođenju potrebnih dozvola, da ponekad izvođači radova zbog stečaja ne završe posao, da su postupci javne nabave dugotrajni, priprema projekata vrlo složena... Zbog svega toga, napomenuli su u izvješću, postoji rizik da se sav novac koji je Hrvatskoj na raspolaganju iz EU proračuna 2007.-2013. neće na vrijeme iskoristiti, odnosno da se neće iskoristiti do kraja 2016. godine, što je krajnji rok.

S druge strane, međutim, u tim, konkretnim »šoldima« ipak nije sve – drugim riječima, novac, iako na prvi pogled ne toliko vidljiv, krije se i u europskim uredbama i direktivama. Ta pravila, u čijem donošenju sada sudjeluje i Hrvatska, izravno utječu na funkcioniranje država članica i njihovih gospodarstava, donoseći im koristi ili nanoseći štetu. Koliko se takvih pravila donosi, možda najbolje pokazuje to da je Hrvatska dosad usvojila više od tisuću stajališta za sastanke na raznim razinama europskih institucija, od radnih skupina do Vijeća ministara. Da bi se hrvatski interesi što bolje zastupali u EU, iz MVEP-a najavljuju i dodatno jačanje suradnje s predstavnicima u Europskom parlamentu, kojih, doduše, ima tek 11, ali svi redom tvrde da njihova brojnost ne utječe presudno na njihov rad i utjecaj.

– Mi smo se, kao hrvatski zastupnici, dobro pozicionirali u Europskom parlamentu. Svi nas uvažavaju i dobro su nas primili. No, važno je i da se u Europski parlament šalje one zastupnike koji će svoju snagu multiplicirati snagom grupe, kaže Plenković, misleći pritom na činjenicu da, primjerice, iza neke inicijative petero zastupnika HDZ-a koji pripadaju Europskoj pučkoj stranci može stati cijeli zastupnički klub pučana, najbrojniji u parlamentu.

SDP-ova eurozastupnica Borzan ocjenjuje, pak, da je velikim državama, s velikim nacionalnim delegacijama, možda lakše jer mogu jednostavnije »pokriti« sve parlamentarne aktivnosti, poput rada u odborima, ali napominje da je upravo zato svaka dobra stvar koju ostvare hrvatski zastupnici »jedna mala pobjeda«. Picula ukazuje i na statistike, prema kojima su hrvatski eurozastupnici među aktivnijima, te ističe da za uspjeh u EU nije presudna zemljopisna veličina.

– Hrvatska je relativno mala europska zemlja, ali to nije bitno, ne treba robovat zemljopisu. Postoji cijeli niz malih zemalja u EU koje su vrlo uspješne, kaže Picula te zaključuje: »I male ribe u europskom moru mogu nadvladati velike – ako znaju što hoće i imaju ljude koji to mogu provesti«.